

Ezen lapok minden héten négyyszer, u. m. kedden, csütörtökön, pént. és vasárnap jelennek meg. Előfizetési ár félévre Buda-pesten házhoz-hordással 5 ft., borítékban 6 ft., postán borítékban 6 ft. ez p. A hirdetések minden apróbetűs hasábjegyért 5 (öt) ez. kr. fizetnek.

Vasárnap

372.

April 19. 1846.

BUDAPESTI HIRADÓ.

Előfizetési helyben a kádóhivatalban, hatvan utca az Ország-házban 4881k szám alatt földszint, és minden királyi postahivatalnál. — Az ausztriai birodalomban a külföldre menendő példányokat csak a bécsi császári postahivatalnál rendelhetik meg.

TARTALOM. Magyarország és Erdély. Necrolog. A képzőművészetek története Magyarországon. Megyék: Közgyűlés Békésben. Budapesti hírharang. A honi izraeliták magyar nyelv-terjesztő pesti egyetemen felsőbb helyen jóváhagyott alapszabályai. Külföld. Nagybritannia. Spanyolország. Aszia. Afrika. Németország. Hivatalos és magánhirdetések.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDELY.

NECROLOG. Míg april 13. úgy látszott hogy a két város lakói elhagyva a háztömeget, a szabadban mozogtak, 's sz.-Gellért hegye, valamennyi mulató helyek, nappali színházak 'sat. hemzsegték a roppant sokaságtól: Pesten a József-téren ama ház előtt, hol városunk egyik orvosi jötevője, Stáhlly Ignác helyt. tanácsos 's Magyarország főorvosa lakik, mely esendben gyűlt össze egy több ezernyi főből álló gyász sokaság, vég nyughelyére kísérendő e köztisztelt férfi nagy érdemi fiát, Stáhlly György gyógytanárt, ki hólyag-velő gomba következtében, harminczhét éves korában végezte be munkás életét, kedves és sajnós emlékezetet hagyva Fehérmegyében, hol közel tizenöt évig főorvosi tisztviselvényt, magát úgy tüntette ki, mint szorgalmas és lelkiismeretes hivatalnok, szerencsés és tapasztalt orvos, tudományos művelt férfi, 's mindenek felett szeplőtlen és szilárd jellem. Benne tudomány, emberiség 's barátságok tág köre érzékeny vesztéséget szenvedett, pótolhatatlan pedig családja, köztisztelt édesatyja, jeles neje, három neveltelen gyermeke, 's számos rokonai, kik rajta színtelen szeretettel csüggték. Áldás emlékezetére!

A KÉPZŐ MŰVÉSZETEK TÖRTÉNETE MAGYARORSZÁGBAN. (Vázolat, melyet a Pyrker-képtár ünnepélyes megnyitására, Pesten, mart. 19én 1846, a nemzeti múzeumban előterjesztett D. Schedel Ferencz.) Úgy hiszem, nagyságos museum igazgató ur! nemcsak academiái társainak, hanem az egész tisztelt gyülekezetnek érdekeit fejezem ki, ha e mai napot úgy üdvözölöm, mint egy új időszak kezdetét a hazai művészet történetében. Új időszaknak mondom, mert művészet e hazának és nemzetnek volt már régibb időkben is, 's midőn annak élesztését, mint a műveltség 's szépművészet egyik leghatározott tényezőjét, mindnyájan oly hő szívetől öhajljuk, sem új, sem egészen idegen növény átültetése az, mit öhajljuk. A mely nemzet a költészet isteni szikráját hordja kebelében, kitör az annál mind azon formákban, melyeket idő 's alkalom lehetővé tesznek. Ha kételkedni volna is eddig — a mint hogy voltak, kik kételkedtek — hogy nemzetünk költői nemzet, most, miután kevés napok óta népünk gyönyörű dalainak birtokában vagyunk, kételkedni többé nem lehet. Sem a fogékonyság nem vala tehát az, sem az alkotó erő, a mi hiányzott: egyedül azon külső viszonyok, mik valamely művészet támadtatásának mulhatlan feltételei, nem alakultak úgy, hogy a képző művészetek mélyebb gyökereket verhessek. Ugyanis leghatározott felkeltője a művészetnek a vallás: hogy nemzetünk vallással, és pedig a műveltség nem csekély lépcsőjét mutató tiszta vallási eszmékkel bírt, még mielőtt e világra szelvére átköltözött, hirdeti az egykoru történetírás, és így nincs miért mosolyognunk, 's legalább a belső hihetőséget tagadnunk, midőn a don-melléki régi hon pusztáin az idővel mind eddig dacolt síremlékek egy jobb utazónk által, sok fontos oknál fogva, egyesesen eleinknek tulajdonítottak. Itt jönnek eszembe, 's leginkább azért, mert a don-melléki emlékekben a domborművel a vévés egyesül, némely régi írók híradásai, melyek szerint őseink írása pálcákba rótt jegyekből állt; és eszembe jő a pórnépünk még e napig kitüntető rovó, véso és faragesáló hajlam és ügyesség: vajjon nem hagyomány-é ez utóbbi ama kornak, melyben a magyar pálcákra rovó betűjelet, és sírszobrain szinte berovott vonásokkal fejezte ki a ruházat és fegyverzet részleteit. Bármit legyen a dolog, ez volna művészetünknek végképen még be nem bizonyított, de ha bebizonyul, a mi lehetséges, első és tisztán nemzeti időszaka, melynek művei belső szükségéből, a vallási eszmék behatása alatt, 's a mi nevezetesen, minden idegen befolyástól menten, keletkeztek. Mennyiben vándorolt ez az új hazába által, nem tudhatjuk, mert e részbeni figyelmünk még fel nem ébredt, 's a vizsgálatok nem kísértettek meg; de ha meg kezdett is a régi magyar vallási művészet itt települni, könnyen eltűnhettek nyomai emlékezetökkel együtt; mert ki nem tudja, mily véres fegyverekkel oltatott be a szeretet istenének hite nemzetünkbe? Az ősi vallás minden nyoma kiirtatott a vakbuzgóság által, 's mit ez talán megkímélt, elemészte az idő, vagy eltakará a híven őrző anyaföld, várván az ástót, mely eltűnt századok örökségeit ismét napfényre hozza. A faragás mestersége mellett van okunk hinni hogy a hímzés és festés sem hiányzott egészen a pogány előkorban. A paizsok e harcias és fényesítő népnél nem lehetnek minden ékesség nélkül; a fejedelmek és hadiok lobogói nem bizonyos jelképek nélkül, amint hogy régi krónikáink szerint a nemzeti lobogón egész Gyéza vezérig saskeselyű képe kevélykedett, melynek, mint a pogánykor hagyományának, a keresztényesség behozatalakor az apostoli kereszt előtt hátrálnia kellett.

És bekövetkezett egy második időszak, melynek alapja az új vallás volt, 's azért keresztényinek nevezendő. Legrégibb emlékeink természetöknél fogva építészeti. Számos templom és monostorról emlékezik a historia, mely a fejedelmek és egyháznagyok által azon kor nagyszerű szellemében épült, 's a mi e napig fenmaradt, bár

kevés, de egy dicső műjellel képviselője. A pannonhalmi monostor-egyház 1) 's a szakolczai nagy templom 2), a sz.-benedeki egyház Barsban 3), a zágrábi, a pozsonyi dóm 4), a fejérvári Anna-kápolna, a löcsei nagy templom 5), a pozsonyi barátoké 6), a margit-szigeti, még romjaiban is, a budai nagy templom és barátoké, melyek már a XIII. században kezdetek épülni, a kassai dóm 7), a szebeni 8), brassai 9) és kolosvári nagy templomok 10) a XIV. századból; végre a pesti nagy templom, a károly-fejérvári székes-egyház, Hunyadi János építménye 11), a soproni sz.-György 12) 's a szászbesztercei nagy templom 13) — mindezek e hosszú korszak vallásosságának úgy, mint nemességének 's egyrészt nagyszerűségének maiglan tiszteletre méltó hirdetői! Es nemcsak az Isten háza — melyek közt fájdalommal nélkülözünk a törökjárás alatt semmivé lett legrégibb keresztény egyházunkat, a veszprémit, melyet még sz. István atya alkotott, fájdalommal a királyi ragyogásu fejérvári dómot, sz. István és sz. Adalbert esztergami egyházait, sz. László váradi székes-templomát és egyéb roppant műveit az a hitatnak — hanem a nagyoknak büszke várkastélyai is nemcsak az erő biztosságában, hanem a szép formák bájjával is pompáztak; de elszomorodva keresik szemünk az ősi Budában Lajos palotáját, hiába Zsigmondét, mely korában vetélytárs nélkül állt egész Európa-szerte, és Mátyásét, mely szobraival, kútaival 's belső ékeivel legalább nem engedett egynek is; hiába Fejérvárt, Visegrádot, Tatát 's Pesten, a Nyulak szigetén és a budai hegyek közt régi királyi nyaralót; hiába tekintünk szét váraink seregében: csak e gy drága emlékeink maradt Erdély bérzei közt, a legnemesebb magyarnak lakja, Vajdahunyad 14), mely a régi dísz mostani félszűrésében is fentartotta. Hogy mindezen építészeti művek önémet stílusban készültek, mondani is felesleges; de megjegyzendő, hogy ez nálunk tovább maradt fen tisztaságában, mint önhazájában. Építész egyet sem birunk megnevezni; de, noha tudjuk, hogy hol Olasz-, hol Német-, hol Csehországból hívtak be építőket: nincs ok kételkednünk, hogy itt-ott hazai erők is járultak e művekhez; mert egyéb művészetekben e részvételt világosan kimutathatjuk; és okleveles nyoma van, hogy a leleszi ötven róf magosságu torony építésével egy budai kőműves bizatos meg 15). Mindenesetre pedig illy művek alkotása magas lelkiületét mutatja azoknak, kik bennök épület lelek 's rájuk áldoztak; ellenben méltó haraggal emlegeti a hazafi-műbarát a mult század embeinek kegyetlen gondtalanságát, mely az esztergami várban történt löporrali repesztések alkalmával a régi főegyház mozaikos márványkapuját semmivé tette; nemes nehezteléssel azon főpapot, ki nagy Lajos fejérvári kápolnáját, azon egyetlen részét a királyi dómnak, melyet az idő viszonytársai megkíméltek, nem irtóztat gabonátárra szenteltetni, sőt a szent romokat, drágákat minden magyarnak, elhordatván, azt utolsó támaszaitól megfosztani, minek következtében annak a jelen század elején végképen el kellett bontatnia; valamint végre azon bölcsek vandál ízlését, kik kevés régi istenházaink frescóit a meszelő ecset irtó daemónának áldozták fel.

Legközelebről a szobrászat, 's általában a faragás csatlakozik az építészethez. Nem csekély divatja volt annak hazánkban is mindjárt a keresztényesség behozatalától fogva, mind az oltárok, mind a sírok díszítésére. A fejérvári és esztergami egyházak valóságos kincstárai voltak hazai szobrászatunknak, a pécsi és kassai maiglan is azok. A legregibb faragó, kinek nevét ismerjük, De meter mester, ki 1303ban díszíté ki újra a pécsi dómot. A kassai dómot három királyi szobor ékesíti. De nemcsak mint segéd- és társ-művészet lép fel a szobrászat, hanem külön magára is. A XV. századból többi közt a pozsonyi főtemplom keresztelő medencéje 16), a pécsiben Henrik püspök emléke 17), a késmárki sz. keresztgyházban a nagy feszület, mindannyi becses emlékei a faragó művészetnek.

De voltak egészen önálló művek is. A monostorok különösen vetélkedtek egymással saját jeles, azaz „boldogságos“ és „szent“ embeinek mutogatásával, egyházai és folyosói voltak a helyek, hol azoknak képszoibrait felállították. De nem hiányzott egyes egyházai is, kik székeshelyeiket illy emlékekkel dícsőítették. Váradon a XIV. században István, Imre és László királyi szentek gyalog 18), és László lovag szobrai 19) pompáztak, ércből öntve. Még nagyobb mezt nyitott a halottak tisztelete. A templomok és sírholtok gazdagok voltak különféle becsű síremlékekben. Néhány száz lépéssnyire azon helytől, hol e perczben összegyűltünk, egy szép emléke létezik szabad ég alatt, őrizetlen, sőt észrevétlen, hazai szobrászatunknak, 1410ből, beeresztve t. i. azon épület falába, melyet a budapesti vígadó nép a szépművészet nevezete alatt jól ismer: ez Babenbergi Henrik prépost sírköve neszmélyi veres márványból, melynek földomborban könnyű és biztos kézzel dolgozott feje, egyedi szelid vonásaival, egyszerűsége a művész arcképező erejének meglepő tanúja. Illy maradványai a XVII. századi hazai szobrászatnak a károly-fejérvári székesegyházban a Hunya-

1) 1002. 2) 1021. 3) 1075. 4) 1094. 5) 1249. 6) 1280 — 97ig, mely utóbbi évben felszenteltetett.

7) IV. Béla alatt kezdett épülni. 8) 1357 — 1460. 9) 1385 — 1421. 10) 1399 — 1414. Masok szerint 1432. 11) 1441. 12) 1529. 13) 1563. 14) 1452.

15) Peter prépost által 1355.

16) 1409. 17) 1415. 18) 1340. 19) 1390.

diak sír-emlékei. [Capistráné a szerém utjakiban; de eltűnt Zsigmond kir. szobra a budai úgynevezett Irspalotában, melyet Ország, a nádor, állított; 's hihető, hogy ama kápolna, melyet Bátor István vajda a kenyérmezei diadal emlékeztérére és helyére amaz emlékszerető korban rakatott, szintem nem volt a véso disze nélkül. Es így Mátyás királyi budai szoborvilága talán csak annyiban volt újsga a magyarnak, a mennyiben nem vallási érczéből, hanem egy részt tudós utánzásokból keletkezett, mythosi és jelképes alakokat is foglalt magában. 'S noha Corvin udvara olasz művészek által hemzsege, építészé Averlino tanutétele szerint a páratlan fényű könyvtár-épület két pompás kúta közül az egyik, ezüstlől öntött, magyar mű volt, mely középszerű, e helyre méltatlan, nem lehetett. Es így a váci püspök Bátor Miklós is, habár a király szobrásával, a dalmát Jakab mesterrel díszítetté is nógrádi várát, a királytól inkább művészt köleszöntött, mint műszeretett.

Es kik valának a hazai szobrászok? Tudjuk, hogy a középkor művészei, építészek és szobrászok, véso és képző-írók, kevés kivétellel mindenütt szerzetesek voltak. Így volt ez nálunk is hihetőleg valamennyi gazdagabb szerzeteknél, noha tetleges emlékezte ez állapoton tudomra csak a szentpáliak és ezisterceieknél — egész a mult század közepéig — maradt fen. Különösen remete sz. Pál szerete, ez egyetlen egészen magyar szerzet vala több századig a tudományos és művészeti csinosodás fő emeltője hazánkban. Ki nem járdalt közölnök, kirándulásai közben, Budán a sz. Iván hegye tövében heverő régi romok közt: nem gyanítva, hogy ott századok előtt emporiuma állott a szpémesterségeknak. A páliak szentlőrinczi pompás főmonostora volt az, melynek falai közt nemcsak a tudományok minden ágai, az akkori klastromi tanodák osztályozása szerint, hangzottak le a tan-székekről, hanem tanítottak a képző művészetek is: a rajzolás, festészet, képfaragás, és pedig nemcsak egyháziak, de világiak számára is. A szerzet évkönyvei több művészek neveit jegyzék fel, 's némelyeket közölnök hírből állottak-nak mondanak. Illy barát-művész készítő kétség kívül Zsigmond idejében az általam már említett frater Dénés, ki 1484 körül, 's így Mátyás korában híres szobrásznak iratik; illyeket frater Vincze, ki 1512 körül virágzott; illy szerzetes művész lehetett azon szentlőrinczi emlék alkotója is, mely, midőn a klastrom a XVII. század derekán egy török alvezér által kizsákmányoltatván, ezt annyira elragadta szépségével, hogy parancsolatjára romboló katonái által tisztelettel megkíméltetett. De voltak világiak is, kik a művészetet üzték, 's kiknek családjukban az íról fira szállott. Örömmel nevezem Kolosvári Márton és György mestereket, kik az említett váradi érczszobrok készítői voltak; örömmel üdvözölöm Mátyás király udvari szobrászban Trauzi Jakabban dalmát polgártársunkat, kinek budai műhelyéből léptek elő Hercules, Diana, Apollo érczszobrai, melyeket Zulejman a mohácsi vérsnap után hajóra rakva Stambulba küldött, sőt, mi több mint hihető, a királyi várudvaron fényelt három Hunyadi szobor is; fájdalommal örömmel nevezem végre II. Lajos szép műveltségű, de szerencsétlen királyunkat, ki mint fában ügyes képfaragó rekeszti be e korszak kised művészseregét.

A faragás mellett nem lehet nem említenem az ötvös mesterséget, 's melyet e időkben, t. i. a magyar királyság első félezredében, nagyobb részt szinte az ötvösök üzték, a metszés és vést, a mennyiben ezek is a rajzoló mesterségekre át-átcsaptak. A magyar mindenha fényesítő és fényűző volt. Azon kor kedvelte a külragyogás czikkeit a belső becsét is, és így ruházat, fegyver, ékmű, házi és templomi eszközök többnyire ezüst és aranyból, drágakövekkel sokszor pazaron kirakva készültek, 's birtokosokat táborozásaikon is kísérték. Almelködással olvassuk a történetekben és végrendeletekben e pompázás példát, az öntött és vést művek sokaságát. E szerint nem lehet meglepő tapasztalunk, mikép illy művek mesterei köztiszteltetnek álltak, sőt királyaink által jószágokkal is megajándékoztattak. Ugyanők voltak egyszerűsége mind a magános és hivatalos pecsétek vésoi, melyek közül némelyek elég ügyességet bizonyítanak a rajzolásban, némelyek a királyi nagy pecsétek közül a XV. századból, elrendelés és kivétel tekintetében, igen szépek; de mindnyájukat felülmulja Zsigmond királyunk 1432ki nagy pecséte, mely tökéletes ízléssel készült kép, és sebb mindennél, mint a bel és külföldi sphragistica ama korból felmutatni képes 20). Mily nagy számával bírt a haza mindig a műötvösöknek, mutatja szám adat. Első István alatt a vashegyi monostornak öt ötvöse volt 21), volt a tihanyi apátságának is 22), 's így tovább: mert az egyházak kincstárai voltak az ezüst és arany szépműveknek. Hogy mesterségüket e hazai művészek ajándékozták, azon feszület bizonyítja, melyet Gizela királynéknak emjandékából a regensburgi alsó monostor maiglan bír; bizonyítja azon több domborművi arcképpel díszített ezüst kehely, melyet a tornai gót egyház IV. Béla hitvese Mária királyné kegyelemből mutogat; bizonyítja a késmárki szentkereszt-egyház keresztelő-medencéje, az apostolok képeivel, mely az 1472 évet viseli. Név szerint is ismerünk néhány műötvöst. Így Mátét, V. István király udvari ötvöset, kit ez jószággal ajándékozt meg; Rafael mestert, kit Druget Vilmos

20) L. a. m. academia Évkönyvei VI. köt. 21) 1015. 22) 1055.

említett végrendeletében²³⁾, Jost és Feiertag János pozsonyi ötvösökét és pecsétvésőket²⁴⁾, Dürer Antalt, ki Gyula tanulta és azte az ötvösmesterséget, és fiát Dürer Albrechtet, ki Nürnbergbe vándorolt ki, 's ott lett apja második Albrechtnek, ki Németország legnagyobb festői közé számít. Országos híreket voltak 's században a pécsi ötvösök. Nem csoda, ha nagy számok - 's mesterségek divatjánál fogva már jókorán csehlet képeztek, 's felsőségi felügyelés alá állítottak. A székesi hatóságai rendelmények Zsigmond alatt²⁵⁾ csak régibb szabályokat foglaltak újra írásba; a király különféle jogokkal ruházta fel őket, 's hogy a nemesség közt is voltak, kik a metszéssel foglalkodtak, mutatja Péter mester székesi alispán és vitéz várnagy példája, kinek Robert károly hadi tetteiért, 's mert királyi pecsétjét nagy meglepedésre metszette ki, jószágot adományozott²⁶⁾. A pénzbeltegek megszében nem jeleskedtek ugyan őseink a külföld felett, de el sem igen maradtak; 's így a XV. században a moszka nagyfejedelem Mátyás királytól kért ki magának egyéb művészeket kívül pénzverőket is.

De már ideje, hogy a festészethez térjek által. E művészet más nemzeteknél is kevesebb virágzott a középkorban a szobrászatnál; maradtak mindazonáltal ennek is némely nyomain hazánkban. Kezdetre a képirásnak nálunk hihetőség a himvárrás volt. Lobogókra 's diszruhákra a tüvel festés mintegy magától ajánkozott: 's csakugyan nem vagyunk e művészetnek minden maradványa nélkül. T. i. birunk e nemben egy több mint nyolczszázados vallásban nemzeti emléket, sőt azt országos kincseink közt vallásos kegyelettel őrizzük: ez a királyi palást, az első magyar királyné által a fejevári főegyház számára mütudós kezekkel hímvezve²⁷⁾, mely, mint tudva van, arcképekkel el van borítva. A festészetnek is a vallás nyitja legtagabb mezőt: az építészeti remekei nem maradtak 's nem maradtak nagy oltárlapok nélkül. Mindazáltal honi királyaink korából nem szállt reánk egy festett mű is: de igen emlékezete az esztergami sz. Adalbert templomát ékesített műsív festményeknek. T. i. még a XVI. században is láthatók voltak abban számos képek, melyek közt az isten anyja, sz. István, sz. Adalbert stb. sőt magának az egyháznak külső tekintete is, mik különféle színű, kétszékű hazai, márványdarabokból voltak összeállítva, 's a műszerelő III. Béla idejében jób érsek által készítették. De tárgyai voltak a festésnek a legrégibb időben a nemesi czimerek és paizsok is, melyek, noha csak Robert Károly óta lettek a nemesség állandó mellékletei, mégis, valamint a pogánykorban, úgy első királyaink alatt is léteztek. Innen gyakoribb említése a vegyes házaki el királyok alatt a festők, ki-vált czimerfestőknek. Az egyházakban is, emlékezteteli jeles hadi tetteknek, az érdemszerzett bajnokok czimerei szoktak felfüggeszteni. Így festette le a táblákra Zsigmond királyunk azon francia lovagok czimereit, kik vele a burgundi herceg vezérlete alatt a törökök ellen küzdöttek, 's azokat O-Budán, sz. Miklós temploma falaira függesztette; így től L. Ulászló, ki vitézhadnagyai czimerképeit szinte az ó-budai főtemplomban akasztatta fel. De volt egy más, nemesebb, szinte a nemzeti életből vett tárgyvilága a festészetnek. Egykoron írók hagyták emlékezten, hogy Mátyás király palotáját gyönyörű festmények is díszítették; Vitéz János érsek éteremében pedig nemcsak minden magyar királyok, de a szittyá vezérek képei is rendben láthatók voltak; 's ez egyszersmind az első valóban nemzeti képesarnok, melyet bár, anyai széppel és naggyal együtt, idő és sors tőlünk meg ne iryelt volna! De így szerencséseknél kell magunkat tartanunk, hogy legalább egy pár erekre kerülte el az általános veszedelmet. Illyen a mariánkai madonna I. Lajos idejéből, aligha nem a legrégibb hazai festmény, mely fenmaradt. Illyen I. Mária királyné arcképe, mely Jankovich műkincseivel e nemzeti museum birtokába ment által. A múlt évben örömdobogó kebellet álltam Bezkóvárának romjai között, a gyönyörű aranyú kápolna két sugár góth ablakában az oldalfalak négy százados fresco-festményei szép maradványait, mint a hazai ritkaságok legtrikábbjait egyikét, tisztelve és esodálva. Legrégibb képirónk, kinek neve tudtomra fenmaradt, Kolosvári Miklósé²⁸⁾, apjái a két szobrásznak, kiktől, mint a váradi szobrok alkotóitól, már tettem említést. Egy századdal utóbb éltek Pozsonyi Gáspár és Lajos²⁹⁾. A szentlőrinci páliák közül csak frater Lőrinc emlékezte maradt fen, ki II. Lajos alatt halt meg³⁰⁾, 's kirtől azt jegyzék fel az évkönyvek, hogy korának híres festésze volt. Elhallgatva Corvin udvari képiróját Lippi Fülöpöt, 's azokat, kik híres könyvtára codexeit gyönyörű miniatűr képekkel díszíték, említenem kell II. Ulászló korából az olasz eredetű Barthát³¹⁾, továbbá Miklós mestert, 's Mabuse Jánost, tanítóját Schorelnak, az utóbb híres hollandi festésznek. Ezzel szinte egykorulag, de sokkal tovább, 's már a hazán kívül, virágzott tengerpartunk fia Clovio Gyula³²⁾, Giulio Romano szépirú tanítványa, ki, mintán rövid ideig dolgozék II. Lajos udvarában, a belső anarchia 's a király szegénysége miatt örökre kivándorolt hazájából. E fejedelmünk alatt született³³⁾, szinte a hon déli szélein, Sebenico városában, Schiavone András történetfestő, de ki egész életét a külföldön élte. Végre erdélyi szász atyánkfia Terbruggen Henrik jeles történetfestő³⁴⁾ rekeszti be a XVI. századot és egyszersmind művésztörténetünk második hosszú időszakát. Ő is a polgári és török háborúaktól zaklatott hazán kívül kereste iskoláit, Olaszországban és Hollandban, 's dicsőségét életével ott hagyta el.

A török kor ekép végét szakasztotta a művészetek életének Magyarországon, 's különösen a művészi középkorban, ha így szabad szólanom, e vallási magas jellemnek, mely annak terményeit nálunk egész a XVI. századig bé-

²³⁾ 1330. ²⁴⁾ 1439. ²⁵⁾ 1730. ²⁶⁾ 1331. ²⁷⁾ 1031.

²⁸⁾ Élt a XIV. század elején. ²⁹⁾ 1439. 1440. ³⁰⁾ 1522.

³¹⁾ 1494. ³²⁾ 1498 - 1582. ³³⁾ 1522. ³⁴⁾ 1588 - 1629.

lyegzette. Nagyszerű építmények, mint hajdan, többé nem keletkeztek; a régiak a honnak, folytonos háborúk alatt senyedő részein az álgyuk 's rabló és romboló ellenség pusztításaitól örök enyészett alá hajtották büszkén magaslott falaiat. 'S midőn végre a romai egyház az új egyház ellenében nagyobb erőfeszítésre vala utasítva, az a minden nagy és fenséges nélküli vegyes stíl hatott be hozzánk is, mely hatását a cizirában és gazdagban, nem többé a lélekholdító ünnepekben, a jellemes arányokban, és egyszerűségben kereste. E kornak képviselői a jezsuiták egyházai, 's ezeknek legfőbbje a nagyszombati egyetemi templom, indáival és festett szobraival.

A képfaragás is ezt az izlést osztotta. Ellenben a szobros síremlékek, melyek a XVI. és XVII. században még gyakran fordulnak elő, folytatásai a XV. századéknak, de ezeknél nem jobbak. A nagyszombati dóm, a löseai nagy templom, a székesi káptalan egyháza nevezetesen illy történeti érdekű emlékekről. A XVI. század művei közé tartozott Dobó emléke Egerben, a XVII. századéi közé Kemény János fejedelem emlékoszlopa Nagy-Szöllös mellett, azon helyt, hol a törökök ellen dicsőséggel elesett³⁵⁾. Apafi Györgynek Almakeréken állított síremlék. Fraknó várában Esterházy Pál nádor lovagszobra áll. Es így tovább. A kegyelet e neme a múlt században egyéb nemzeti erényekkel együtt kihalt; csak a vezekényi emlékoszlop, bár nem szobormű, hiszen dicséretes kivételt, melyet Esterházy Imre³⁶⁾ azon téren állított, hol a törökkel győzedelmes viaskodva, négy Esterházy esett el³⁷⁾. De a fényűzés is adott munkát a szobrászok vésőinek. Tököli István késmárki vára (1628) nemcsak márvány, ezüst, arany ékességeiben, hanem faragott képekben is gazdag volt, melyek közt különösen a magyar királyok szobrai érdemlik a megnevezést.

A szobrászat mellett az ötvösség és vésés a XVI. században is virágzott, különösen a tiszai megyékben, 's egyenesen a magyar-ajku polgárok közt, miről több rendbeli gyökör kézirat teszten tanúság az akademiánál. Balassa Bálint a költő végintézte³⁸⁾ bizonyítja, milly roppant fényűzés helyegzette folyvást ama vitéz kor hadi embereit, 's midőn a gazdag előkelő férfi némely kincseinek Horvát Jánosban jegyzi föl mesterét, méltán feltehetjük, hogy az embere volt művészetének, mert a pompát szerető gazdag nagyknak közepeszeri nem kellettét.

A festészet is megszült a XVII. században nálunk embereit, de a háborus idők kiűzék őket a hazából. Így a németevű, de magyar nemes Spielberger János³⁹⁾ arcz- és történetfestő, Olasz- és Németországban üzte művészetét; Kupeczky János⁴⁰⁾ arczfestő, ki színészre nézve az újabb kor legjelesebb művészei közé tartozik, szinte; Bogdán Jakab, Kupeczky méltó vetélytársa, Anna angol királyné udvarában virágzott; Mányoki Ádám⁴¹⁾ is, egy ideig II. Rákóczy Ferenc udvarnok, honát elhagyni kénytelenült, 's így fejedelmé ajánlásából II. August lengyel király udvarában élt: néhány gyönyörű arczképét a pézeli kastély őrzi; így Hanrics Sámuel, Kupeczky tanítványa⁴²⁾, kinek több munkáit a vésű is megörökítette. Ez alatt néha Bécseben, többnyire a hazában soproni Orient János⁴³⁾, mint tájfestő, a sz. gothardi czistereziek közt pedig Gusner Mátyás jeleskedett mint történetfestő. A XVIII. században szaporodnak jobb képirónk: Benkovics Friderik történetfestő⁴⁴⁾, Szatmári Király Pál gyümölcsfestő⁴⁵⁾, Bikkfalvi Koréh Zsigmond arczfestő⁴⁶⁾, löseai Zauszig történetfestő⁴⁷⁾ nagyobb-kisebb mértékben kitűnnek; de ki mindnyájok hírét tulszárnyalá, pozsonyi Oeser Ádám⁴⁸⁾, az európai híru történetfestő; mint a dresdai akademia tanára, végre a lipcei festő-intézet igazgatója, külföldön töltötte élte nagyobb részét.

E században a rézmetszés is üzöket talált hazánkban. Rugendas Jeremiás⁴⁹⁾ és Zeller⁵⁰⁾ Pozsonyban dolgoztak, tőlök jeles arczképeket ismerek. Schallhas Károly egyszersmind tájfestő⁵¹⁾, b. Vittinghoff Károly egyszersmind rajzoló⁵²⁾, Blaschke János⁵³⁾, mind pozsonyiak, Czetter Sámuel orosházi fi⁵⁴⁾, b. Goetz Ferenc egyszersmind miniatűr-festő⁵⁵⁾ nagy-szebeni, Gerstner József⁵⁶⁾ eszéki, hazájából kiszakadva, külföldön nyertek nevet.

'S ezek elősorlásával zárom be a harmadik időszakot, melynek jellege a jellemtelenség; tagjai közt nincs összefüggés, sem az őket lelkesítő eszmében, sem a stíljben. Hatásuk bárhol érezhetőbb volt, mint ott a honnan eredtek.

A jelen század embereit ismerjük és áldjuk: rólók a történet fog szólni.

Műtörténetünk bármely rövid vázlatában végül nem szabad elhallgatni azokat, kik a művészet szeretete által hevítve, gyümötményeket alkottak. Első volt Magyarországon Tököli István, mely faragványokon kívül képekből is állott; majd Zrínyi Miklós a költő szépműgyűjteménye Csáktornyan, melyben régiségeken és faragott műveken kívül történeti festmények is találtak; az első nagyobb képtár Esterházy Miklós nádoré, a szinte íróé, Fraknó várában: de mind ezek egyedül magán élv eszközei; a XVIII. században hasonlólag a Viczay grófoké Hédeváran; míg b. Bruckenthalé Nagy-Szebenben az első képtár, mely Erdélyben a közönségnek megnyitottat, Magyarországon pedig Pyrker Lászlóé, melynek szent teremeibe ime most vezeltünk.

⁴⁹⁾ 1662. ⁵⁰⁾ 1734. ⁵¹⁾ 1652.

⁵²⁾ 1585. ⁵³⁾ 1628 - 1679. ⁵⁴⁾ 1667 - 1733. ⁵⁵⁾ 1673 - 1757.

⁵⁶⁾ 1726 körül. ⁵⁷⁾ 1677 - 1747. ⁵⁸⁾ 1740 körül. ⁵⁹⁾ 1760 körül. ⁶⁰⁾ 1780 körül. ⁶¹⁾ a XVIII. század vége felé. ⁶²⁾ 1717 - 1770. ⁶³⁾ 1743 körül. ⁶⁴⁾ 1752 - 1760. ⁶⁵⁾ 1767 - 97. ⁶⁶⁾ 1772 - 1826. ⁶⁷⁾ 1763 - 1833. ⁶⁸⁾ 1795 - 1805-ig virágzott.

⁶⁹⁾ 1754 - 1815. ⁷⁰⁾ 1768 - 1813.

És ennek küszöbén vessünk már egy tekintetet a múltba. Míg a művészet nem pusztá szemgyönyör eszköze, hanem a kebel szükségéi közé tartozott, virágzott az nálunk is, habár saját iskolává nem emelkedék. Az egyházujiással sülyedni látjuk művészetünket: az emberiség közvetlen gyermeked hite meg volt rendítve; a haza forradalmi állapotjai külföldre üzék az istennőt, vagy oda vonák pártolás 's a nagy példányok.

Mind e mellett ne legyünk remény nélkül. Hazánk, a béke 's törvényszerű uralkodás paizsa alatt, minden szépet és jót teljes odaadással ápolhat. A múlt kor szemlélete méltó bizodalmat csepegtethet belénk egy szebb jövő iránt: csak nyissuk meg keblünket, mint őseink már a legrégibb időkben, a szépművészetek szeretetének, és nem maradand el, a nemzetiség védszellemeinek ihlete alatt, egy új korszak, mely ezeréves történetünkben gazdag bányáját bírja tárgynak és lelkesedésnek. E korszak egyik legfontosb feltétele pedig jeles példányok felállításá. Ezek költik fel a közönség figyelmét és vonalmát, ezek eszméltetik, dajkálják és nevelik nagygyá a szunnyadó telhetséget, a kető előteremtendi pártfogókat; 's az ismét meghonosult művészet nemcsak a szív és jellem, a formák és erkölcsök nemesbedését fogja elősegíteni, hanem ápolni és táplálni a hazaszeretelt is. 'S ezért üdvözöljük a hazai lelki lértit, ki műérzke jeles szerzeményeit a haza oltárára rakta le, 's nevéit iktassuk nemzeti jótévitőinké közé. De tette neveljen neki követőket is: ez lesz a legmúltb jutalom, mit ő maga is vár. Ime a szomszéd esch nemzet hazafisága rövid idő alatt milly kincseit csoportozta együvé a festészetnek! Kiki oda függesztő museuma falaira, mit kitünő becsüt birt, 's így nem mondva le tulajdonáról, tulajdonává tette azt az egész nemzetnek. Beszéljük el mindnyájoknak, kiket illethet, a követésre méltó példát, tegyük le itt szent letéltelképen mit közhasznra fordítva, tiszszerezen élvezendünk a meglepő sikerben: tegyük le név szerint azt is, mit hazai művészekől birunk egyesek, de nem még a haza: 's nem sokára e terekn többjei is megnyílnak a köz örömeik 's a nemzeti műveltség serpenyűjébe új súlyt vetendek.

Üdvözöljük tehát e napot, mely azon drága névvel is, mellyel visel, ünnepevé lett a magyarnak; üdvözöljük mint kezdetét a művészet egy új korszakának, mely, ha rendeltetését megismervén, nemzeti irányban mozogand, áldást terjeszt majd a hazára. Nagyságok pedig, kikre e kincsek őrzése és közhasznosítása bizva van, nyujtsanak kezét az iparkodóknak, 's a művészet újra és szebben fel fog virágozni e hazában.

Megyék.

BÉKESDÖL. Gyula. Mart. 30-án r. alispánunk elnöklete alatt csak négy napig tartott közgyűlésünket semmi tárgy sem zajosította meg; azért is ennek leghívebb képmét úgy vélem adhatni, ha pusztán azon végzések vázlatát közlöm, melyeket az olvasó közönséget leginkább érdekölnek gondoltam. 1) A jegyzői tisztség részéről felmutatott jegyzőkönyvek során a csabai közbirtokos és jobbágyok között, minden urbéri tartozás 's egyéb tulajdonosi jogok iránt létrejött örökvaltsági szerződés olvastatván fel, az megyei leg is helybenhagyott. 2) A számvéviszékéről ide terjesztet kimutatás szerint az 1844-45-ös évi bevétel a hadi adóba 76,909 pft, kiadás 76,908; a háziha pedig bevétel 64,319 pft, kiadás 48,779, és így maradvány 15,540 pft. 3) Több kancellariari leirat felolvasatván, a nmltgm m. kir. helyt. tanácsától érkezett azon intézkedésre, mellyben bizonyos Hézer Karolinát — kinek szülei elébb ugyan evangélikusok, de később anyja katolikus hitre tért — folyvásti oktatás végett a kath. lelkészhez rendeli járatni; Bakai Karolinát pedig az evangélikus iskolától, mivel katolika, eltiltatni rendeli. Végzésbe ment: a vallásos érzelmek által felzaklatott kedélyek csilapítására és méltó fájdalom enyhítésére, mennél megnyugtatóbban hatott ő felségének, mint a végrehajtó hatalom forrásának a mult országgyűlés alatt a nemzet összes képviselőihez intézett azon vilagos nyilatkozata, hogy a gyermekek nevelése tárgyában minden botránys zaklatásoknak, a szülei hatalom sérelmes korlátozásainak úgy lesz eleje véve, ha a nevelés a szülei jó hiszemre bízatik, 's abba sem egyházi, sem világi hatalom kényszerítőleg nem avatkozik: annál keserítőbben kellett jelen intézvénynek e megye reendeire hatni, melly cselekvé 's kényszerítőleges illynemű rendelkezésekre bírja fel a megyét; mert szentül megvalának e megye rendei is győződve, hogy jóllehet amaz intézvény törvénybe nem ment is — mert hisz annak, mi eddig is törvénybe ütözött volt, megszüntetésére törvény fölösleges — magában véve visszavonhatlan biztosítékul szolgál, hogy a végrehajtói hatalom vitmegrehajtsái teendőiben sem fog más irányt követni, mint a mit meggyőződésében olly szentnek, olly üdvösnek, az összes nemzet színe előtt nyilvánított, — ahoképest jelen intézvényben érdekeltek szülei, a jelen intézvény kiadása mellett, az illető szolgabírák által értesítetni fognak ugyan, azontul azonban semmi cselekvő vagy kényszerítő intézkedésbe nem boesátkozhatnak; Bakai K — illetőleg annál kevésbé, mert azt, hogy valaki az evangélikus iskolába járától eltiltassék, a polgári szabadság törvényébe 's atyai hatalomba ütözött súlyos sérelemnek tekintenék. 4) Ugyanonnét oda utasítottván a megye, hogy ezentul minden tanuvalomások, a nemesi tárgyakat kivéve, törvényszéken, 's nem közgyűlés előtt eszközölje: bár a közgyűlés azon hatósága, miszerint önkebléből bármely pillanatban törvényszéket alakíthasson, kétségbe nem vonható, 's így szükségsetben a t. intézvény betűszerinti alkalmazása sem következtethetvén az igazságszolgáltatásának fenakadását: ez iránt teendő további észrevételektől jelenleg

⁷¹⁾ E végzést egész terjedelmében annyival inkább hajlandó voltam közleni, mivel itt le vannak téve azon alap-okok, melylyeknél fogva már több illynemű intézvényekben is e megye tetteleg nem intézkedett. — N.

arrk elállottak. 5) A szarvasi birtokosság részéről tett azon
folyamodás, melyben a köztök és jobbágyaik között kelet-
kezett és jóváhagyás végett legtöbbször helyre fölterjesztett,
's ott már magán-tudomásuk szerint meg is vizsgált váltásági
egység leendő leérkezése. annak mielőbbi életbe léptet-
hetése tekintetéből egy rendkiv. törvényszék tartatását kéri;
örömmel fogadtatván, teljesítetett. 6) A vasárnapi néptan-
ításokat tárgyzó intézvény kihirdetés, 's a netalán eszköz-
ölt siker feljelentése tekintetéből kiadatik ugyan minden
szolgabíróknak, de egyszersmind az orsz. gyűlési tárgyakkal
foglalkozó választmányok is, hogy a nemzeti törvényes be-
folyás hozzájárultával orsz. gyűlésileg mind azon érdek, mely
az összes nemzet ohajtását képviseli — a nevelés tárgyában
is mikép biztosítottassék — véleményt adjon; mert meg van-
nak győződve a rendek, hogy a nevelés tárgyában keletke-
zendő bármilyen rendelkezések, nemzet, és törvény általi ápolás
nélkül valamit egyoldalúan, egy a kívánt sikert soha meg
nem szülhetik. 7) A megyei levelezések során, Zalamegye
(több országos sérelmeket tárgyzó levele olvastatván
fel, az általános pártolást talált, annyival inkább, mivel már
több e levélben érintett pontok iránt e megye rendei is fo-
lyamodtak ő felsége trónjához: azonban szinte minden siker
nélkül 's bár meg vannak e megye rendei is győződve, hogy
a kormány a nemzet szellemi 's anyagi kifejlődésére törek-
szik; de több e hazában okozott sérelmeket tekintve, hiszik,
hogy a kormány a megkezdett útvényen, alkotmányos szabad-
ság fenntartásával párosult boldogságot nem eszközölhet; —
azért is a további felirásokat szinte mellőzve, jelen levelet
is az orsz. gyűlési tárgyakkal foglalkozó választmányhoz tes-
zik által, hogy mind ezen sérelmeknek a jövő orsz. gyűlé-
sen mikint leendő orvoslása iránt, az idők és esetek fejlődé-
séhez képest véleményt adjon, e végzés Zalamegyének is
egész terjedelmében megküldetvén. 8) Vasadmegey diák
levele — lévén már e megyének e tárgyak iránt intézkedé-
sétudomásul szolgál. 9) Zágrábmegeyének szinte diák levele az
országgyűlési tárgyakkal foglalkozó választmányhoz tétett
által. 10) A kórházi küldöttség számadása beadása mellett
jelentvén, hogy mélt. gróf Almásy Alajos ő ngya egy beteg
ágy alapítását kegyesen megajánlotta, a rrk ezen már e me-
gyében emberbaráti nemességének annyi nyilvános tanuje-
leit adott grófnak, ez újabb kegyes ajánlatát is örömmel
elfogadták, ez iránti elismeréseket jegyzőkönyvbe iktatták.
11) Honmegey levélét nem pártoltuk. 12) Jövő évnegyedes
közgyűlésünk június 30-dikára határozatott.

Zemplén, Fehér, Turóc és Somogy megyék
közgyűléséről érkezett tudósítását rend. levelezőinknek kö-
zelebbi számainkban adandjuk.

BUDAPESTI HIRHARANG. Megyeri emlékéhez nemzeti
színházunk igazgatósága is járulni kívánván, e czéla a Pe-
leskei notáriust fogják jókedden bérszünet mellett elő-
adni. Mi ehez legjobb sikert kívánunk, de mennyire közön-
ségünket ismerni szerencsénk van, igen félünk, hogy nem
fog nagy jóvedelem begyűlni, mert többször tapasztaltuk,
hogy legjótékonyabb czélokra történt előadások is üresen
hagyják a színházat, ha olly darabok választattak, miket a
közönség már ugyszólván könyv nélkül tud. Illy esetekben
aztán mind az ügy, mind a színház veszt, a közönség pedig
zu. olódik; nem ártana tehát a nevezett szép czéla olly da-
rabot választani, melynek meglátogatására újsg ingere is
buzdítná a közönséget, mert mi a magyar kegyeletrre nem
sokat építünk. — „Zuelma” új drama adatásakor (többször
taposkat és kihívásokat hallottunk, 's ezt arra magyaráztuk,
hogy a darab tetszéssel fogadtatott; pár nap mulva azonban
több lapban olvastuk, hogy megbukott, 's hogy — ugy kell
neki! Az olly káröröm mindenesetre igen szomorú, 's mi
most is azt állítjuk, hogy „Zuelma” nemcsak az igen szegény
magyar, hanem más műveltebb drámaíródalomnak is böcsü-
letére válhatik, mert nyelve, dialogja, jellemei olly töké-
letesek, hogy párjukat csak igen kevés magyar dramában
lehetni föl. Hogy lelkesülést nem szült, hogy a közönséget
magan kívül nem ragadta, az nem a műnek, hanem inkább
a közönségnek és előadásnak tulajdonítandó. Közönségünk
nagy Shakspeare-t is hidegen fogadja, 's eredeti színművek-
ben magyar embereket keres, a libanoni viszonyokat pedig
nem igen ismeri annyira, hogy azok iránt érdeklél visel-
tetheték; az előadás igen ócska modoru volt. A Birchpfeifer
és Pichler Karolina-féle török darabokhoz szabva. Czél-
szerebb rendezés, jobb betanulás, egy pár szerepesere, és
tetemes kurtítások mellett e jebes dramát bizonyosan életben
lehet tartani, 's e kis fáradságot valóban megérdemli, ha
drámaíródalomunk állapotát illő tekintetbe vesszük. Illy egy-
uttal figyelmeztetjük a színházi pénztári hivatalt, hogy a bér-
lett helyeket reggel kilenc órakor ne adja el másoknak, mi-
után mindig hirdeltetik, hogy a bérlek helyeik iránt tíz óráig
rendelkezhetnek, 's hogy egy zártszék ne adassék el egy-
szerre két embernek, kik aztán jegyeik érvényessége fölött
egymással összefordulni kénytelenek. — Mult szerdán reg-
geli hét óra tájban egy tolnamegey diák dobányhajót vontattak
föl a budai oldalra, melynek őrfája néhány ölnyre a hid
fölött eltörvén, a hajó visszauzolt. 's a hidat annyira meg-
rongálta, hogy csak delután egy óra tájban nyíltatott meg
ismét rajta a közlekedés, mely addig csónakok és dereglyék
által eszközölteték, még pedig olly gyorsan, hogy a közön-
ségnek semmi panasa nem lehetett. — Liszt april 30-án adja
első hangversenyét délben a városi láncteremben, székeket
már nem kaphatni. — Pár nap előtt az urutezában néhány
dagályos fölszólítást találtak elszórvá, melyek alkalmasint
még a mult farsangban készülték, 's a jámborok ijesztésére

*) A motivációt szabadon kétségbe vonni, noha a végzés
igen helyes. A kérdés az: tespedjen-e a nevelés ügye addig míg
törvény nem lesz róla, vagy addig is haladjon? Mi a haladás mel-
lett vagyunk, addig is, aztán is. — Szerk.

voltak számítva neveléses fenyegetéseikkel. — A budai
nyári színház mult hétfőn nyíltatott meg, 's akkor megtelt, de
azóta jóformán üres; főbrangukat alig lehet látni. —
Minden könyvtárunknál kapható Széchenyi István gróf legújabb
röpirata a „Balatoni gőzhajózásról”, mely ismét sok közér-
deku tárgyat foglal magában. — Korán elhunyt Vajdánk há-
trahagyott igen érdekes kéziratait jelenleg Garay rendezi,
több közhasznú tankönyve hovahamarább világot látand és
nagy szükséglet fog pótolni; ezeket szépirodalmi műveinek
összes kiadása követendő, mikhez szinte több igen érdekes
új dolgozat fog járulni. Reménylünk, hogy a nagy közönség
mind a két vállalatot illőn pártolandja, mert Vajda mindig a
közönségnek élt, és özvegye van. — A moszka birodalom-
ban legközelebb az irodalmi tulajdon biztosított, most te-
hát a törökök következnék, 's azután alkalmasint ránk ma-
gyarokra is elkerülend a sor, ha Isten is úgy akarja. —
Budán a lánchíd közelében nem rég egy kis házért nyolcz-
ezer pengő forintot ígértek, melyet árvíz után háromezer
vált forintért meg lehetett volna kapni. — A budai hegyek-
ben a mult télen ismét derekasan pusztították a fát, elany-
nyira, hogy végre a pestiek majd ott sem találhatnak árnyé-
kot; valóban ideje, hogy ezen erdőpusztítások valahára kor-
látoztassanak. — Budapestén annyi most a tűzifa, mennyi
évek óta nem volt egyszerre fölhalmozva 's a cserfának öle
mégis harminczhat forintot kel, ámbár tavaly illyenkor ki-
sebb mennyiség mellett huszonnégy forintot is lehetett kapni.
Mi lehet ennek oka, és hová fog ez jövő télen vezetni? —
A kávécsoknak megtöltötta padok kiállítás a járdára, 's an-
nál fogva ezen padok és asztalok szélesen foglalják már el a
járdák nagy részét; könnyű valamit megtölteni, de bezzeg
nehéz a tilalomnak engedelmséget kieszközölni. A bolter-
nyők is még folyvást többnyire olly alacsonyok, hogy gyar-
ran megláptalanítják az embereket, vagy talán azt gondol-
ják az illető kereskedő urak, hogy Budapestén nincsenek
nagy emberek?

A honi izraeliták között magyar nyelvet ter-
jesztő pesti együletnek fensőbb helyen k. k. jo-
vá hagyott ALAPSZABÁLYAI, (milkint azok a ngyu magy. kir.
helyt. tanácsnak mult 1845-ik évi sz. — Andras hava 18-án 42.517
sz. alatt költ 's e hatóságul ugyanazon évi dec. 17-ken 18.604
sz. a. kihirdetett k. k. intézvényben módosítva visszaérkeztek.)

B e v e z e t e s. Mióta a magyar nyelv az utolsó országgyűlé-
sen hozott, és kegyelmes királyunk, felséges urunktól szente-
sített törvények által illő mellosagára esjelentőségére emellett;
azóta befolyása a közélet minden viszonyaiha is napokint növeks-
zik ugy annyira, hogy annak ismerete a haza minden lakosaira
neve mindinkább szükségessé válik. Mely udvteljes, a hazai
nyelvre viradó korszak beköszöntését, a honszerető izraeliták
valamint egyrészt szinte örömmel üdvözlök, ugy másrészt mely
sajnálkozással tapasztaljuk, miszerint számtalanok közülök olly
helyzetek közt serdültek fel, melyekben ezen most annyira szük-
séggé vált hazai nyelvet, legjobb akarat mellett is, tulajdonukka
nem tehettek. Ez könnyen magyarázható onnan, hogy ez előtt
az alsó izraelita-iskolákban a magyar nyelv rendes tanítása hi-
ányzott; melyeket is közönségesen az izraeliták meg zsengeko-
rúban kenyerkereseti foglalkozásokkal kenytelenítettnek fölese-
relni, családi körökben pedig, ha csak magyar helyesgekben nem
laktak, magokat e nyelvben épen nem gyakorolhatták. Szüksé-
ges vala tehát olly alkalom elterbe-léptetése, mely által a fölser-
dült és iskolából kilépett izraeliták azt, mit eddig e részben el-
mulasztottak, kipótolhassák: 's ez az egylet alakításának indoka.

Alapszabályok. I. §. Az egylet czélul tűzi ki magának a
magyar nyelvet és annak irodalmát a honi izraeliták között ter-
jeszteti, és nekik minden alkalmat nyújtani, mely által kezdők
az első oktatást és utmutatást nyerhessék, azok pedig, kik a ma-
gyar nyelv ismeretében már némileg előrehaladtak, magokat ben-
ne mind inkább kiművelhessék és tökéletesbíthessék. — 2. §. Ezen
czéla elérhetését illetőleg: a) A kezdők számára tanítóról fog
gondoskodni, kitől a magyar nyelvtanból rendes oktatást nyer-
hessenek. — b) Az időszerű magyar sajtó útján megjelenő hír-
lapokat tartandja, hogy ez által a már előre haladtak az olvasás-
ban magokat gyakorolhassák. — c) Ugyan e végre, a mennyire
penzbeli ügyei engedendik, egy a legjobb és leghasznosabb ma-
gyar munkákból allo könyvtárt fog felállítani. — d) A beszédbeni
gyakorolhatóság tekintetéből arra fog ügyelni, hogy az egyleti szál-
lásban a tagok kizárólag magyarul társalgójanak. — e) Azon
lesz, hogy időszerűen szállásos szavaltások magyar classicus-
okból és felolvasások a szépművészetek és hasznos tudományok
köréből, kiváltképen egyleti tagok által tartassanak. — 3. §. To-
vábbá az egylet izraelita szerzők magyar munkáik közrehoesa-
sában minden erejétől elősegítendő, és a magyar nyelvben ma-
gokat kitüntető tanuló ifjakat jutalom osztogatásokkal további
buzgalomra serkentendő. — 2. d i k Sz a k a s z. **Az egylet pénz-
ügyéről.** 4. §. Az egylet alakítására 's fenntartására szükséges
penzmenyiség aláirasi uton evenkinti járulékok által gyűjtetik. —
5. §. Minden tag három egymásután következő évre egy négy
pengő forintnyi évi járulékra kötelezi magát. Bővebb kezű ada-
kozások legnagyobb hálaival fogadtatnak el. — 6. §. Mihelyt há-
romszaz tag aláért, az egylet alakulnak tekintetik. — 3. d i k
S z a k a s z. **Az egyleti tagokról.** 7. §. Az egylet szálása del-
után 2 óratól estveli 8 óráig nyílvá áll; könyvtára és hírlapjai
az egyleti tagok használatára szolgálják. — 8. §. A nyelvbeni ta-
nításokban, szavaltásokban és felolvasásokban minden tag részt
vehet. — 9. §. Vendeget az egyleti szálásba minden tag szaba-
don vezethet be, följegyezzen az e végre rendelt idegenek köny-
vébe, mind a bevezető tag a bevezetés napjával saját nevét, mind
a bevezetett tag a magat. Illy bevezetés mellett azonban csak 8
napig járhatni az egyletbe. — (Vége köv.)

KÜLFÖLD.

NAGYBRITANNIA. Az alsóház apr. 3-ai ülésében O Con-
nell közetkezőleg tárogatta már közlöttük indítványát: Sir
J. Graham olly módon védelmezte törvényjavaslatát, hogy
senkit kellemetlenül nem illelt. Beszédének hangulatát di-

csérem, de támokait alaposoknak el nem ismerhetem. Az
Irlandban sir J. Graham szerint létező bajokon az ő billje nem
segítend, 's ő ezt nem is parkodott belbizonyítani. Megnyug-
tatásul szolgálhat az embernek, midőn magától a kormány-
tól hallja elismerni, hogy az Irlandban napirenden levő vét-
ségek sem politikai sem vallási szint nem viselnek. Meg-
nyugtatóan szolgál, midőn a kormány megvallja, hogy Ir-
land kétharmad része tiszta azon vétkektől, melyek az utolsó
harmadot bemocskolják, és hogy magokban a legnagyobb-
nabb öt grófságokban a lakosok nagyobb része ment minden
vétektől. Sürgetve kell a házat kérnem, hogy ha e féltör-
vényt a föld népe ellen elfogadja, hezzen hasonlót a földes-
urak ellen is, miszerint azon birtokosi viszázsok, melyek
vétekeknek csaknem gonoszabbak, megátalltassanak. Azt
nem tagadom, hogy Irlandban zavargások és gonoszettek
vannak; de azt nem hiszem, hogy azokat a kormány javas-
lott rendszabálya elhárítná, 's ezt megváltoztatni kívánom.
En azt hiszem, e rendszabály az elkeresést csak nagyob-
bitni és így a vétkeket szaporítani fogja, mert, hogy egyes
gonoszlevőket utólrhessen, az egész lakosságot súlyos bun-
tetés alá veti. A bill pontjai végzetlenül szigorúak, 's
épen ezért a vétkeknél elejét venni nem képesek. A bill
kényuri hatalommal ruházta fel a helytartót, miszerint Ir-
land bármelyik részét bármikor lázadási állapotban lenni
nyilvánítsa, minden ir grófságra tetszése szerint adót vet-
hessen, és Irland mindenik megyéjében különös rendőrsé-
get állíthasson fel. Roszalandó főleg az adóbehajási jog,
melyet a bill a helytartónak ad; mert csak a szegény esk
alája, míg a gazdag menten marad tőle palotájában.
Roszalom a bill azért is, mert az elkergetési rendszert te-
temesen elősegíti. Azon pont, mely a lázadási állapotban
nyilvánított kerületben minden oda nem való embert bárki-
nek házában befoghatóvá tesz, utálatos, mert a szegény
embert akár mikor kiteszi a házmotózásnak. Ha e pont szí-
goruan végrehajtatnék, a pártlítás csaknem bizonyos lenne.
Roszalom a pontot, mely azt rendeli, hogy a ki lázas ke-
rületben éjszaka lakásán kívül találtatik, deportálással bü-
ntetendő, ha ártatlanságát tökéletesen be nem bizonyíthatja.
Mindazon vétkek, melyeket sir J. Graham elősorolt, világo-
s nappal követettek el, 's e bill mégis csak az éjeli vétkek-
nek akarja elejét venni. Felszólítom a házat, vizsgálja meg
az ir vétkek kultúráit, 's itt fojtsa el azokat. Mondják
ugyan, hogy viszázséleléstől e törvényvel nem kell tartani,
mert kezelese tapasztalt egynekre fog bízati; ez állításnak
nagy súlyt nem tulajdoníthatok, ha meggondolom a vissza-
éléseket, melyek ez előtt történtek Irlandban hasonló fék-
törvények fenállása alatt. (Felhoz számos példát.) A mi ez-
előtt történt, ismét történhetik, 's én istenre kérem a házat,
ne adjon soha többé olly kényuri hatalmat senkinek. Nem
első kísérlet ez, tizenhétyszer ismételtetett már az unio óta,
és mindig balul ütött ki. A kormány épen most egy nagy
kötelességet teljesített az angol nemzet iránt. Felszólítom,
tegyen hasonlót az ir nemzet irányában is. Soha még ország
nem nyomasztott annyira országot, mint jelenleg Irlandot
Anglia. Mindezen nyomasztás el lesz fejejtve, ha a kormány
az ir nemzetnek hasonló köz és választási jogokat, hasonló
ótmalmat ad. Ugy hallom, a felsőházban minap Irlandot jól-
létben mondták lenni; ez bizonyosan rágalom, mert az olly
állítás a legrútabb hazugság volna. Hallgasson csak e ház
saját küldöttségeinek jelentéseire 's meg fog győződni, hogy
egész Európában nincs olly nyomorgó parasztság, mint Ir-
landban. Devons lord jelentése az ir nép példátlan inségéről,
hogy egyetlen eledele burgonya, hogy öt háztödelei az eső
ellen nem ótmazzák, hogy ágyak, ágynemük ritka pa-
zartfénnyre mutatnak, 's többefőléről szól. Sir J. Graham
azt mondá, hogy az Irlandban elkövetett gyilkosságok a ke-
reszténységnek gyalázatjára válna; én azt mondom, hogy
az ir köznép állapota törvényhozásunk gyalázata. Anglia ro-
szul kormányozta Irlandot, 's maga okozta ama vétkeket.
A kormány sokat beszélt a gondosságról, melyet az ir inségre
fordít; ezzel azonban segítve nincs. Az ir népnek tetekre,
nem kívánságokra van szüksége; ha a kormány Irlandban a
jelen inséget jólletté változtathatja, az írek örökké háladato-
sak lesznek; de soha nem számíthat hálaára akkor, ha a mos-
tanihoz hasonló féktörvényeket léptet élethe, és a szegények-
nek, midőn kenyeret kérnek, követ vagy kigyót nyujt. Szónok
ezután a vétségek főokait adja elő 's bebizonyítja, hogy azok
legtöbbször az elüzetési rendszerből erednek. Tovább men-
vén így szólott: E rendszer következtében csupán Tipperary
grófságban öt év alatt 120,000 személy üzetett el telkeiről.
Roszalom kell az igazság kiszolgáltatását is Irlandban. A
népek ahoz semmi bizalma, 's mikép is lehetne, midőn
látja, hogy a legfensőbb bírói hivataiok kivétel nélkül
olly férfiakra ruházzák, kik a nép többségének vallása
iránt a legnagyobb mértékben elfogulvák? Hiszen 74 tiszt-
viselő csupán azért mozdítottat el, mert repealereknek vál-
lottak magokat. Valóságos gúny volna olly tények után rész-
rehabilitálni igazságszolgáltatásról szólni Irlandban. A ható-
ságoknak eljárása a monster pörben szinte rossz hatással volt
az ir népre. Szabad legyen már néhány módót előadnom,
mikép vélem én a panaszt bajokat elháríthatóknak. Ámbár
törtétek némelly olly gyilkosságok is, melyek nem a mos-
tani bérleti rendszernek tulajdoníthatók, mégis legnagyobb
részök ebből ered. A kormány az unio óta igen legyőzötte
az ir földbirtokosokat; a törvényhozás felhatalmazta őket,
hogy a még száran levő természet elzalogosítsák, és semmi
sem okozott annyi gyilkosságot mint ez. Az unio előtt a föld-
desurak nem bírtak e joggal, 's az e alsóháztól nyerték,
mellynek tehát kötelessége az önközta bajt orvosolni. Ez
elüzetési törvény szinte a földesurak javára hozott; azt
véleményem szerint gyökeresen megváltoztatni, és a földes-
uraktól az elzalogosítás és -kergetés jogát elvenni kellene.
Javaslanám továbbá, hogy az Ulsterben fenálló bérletjog
egész Irlandra kiterjesztessék; északi Irlandban szelidebkek

a földesurak bérlők iránt mint a déli és nyugati részekben. Jó lesz a nagy juryk iránt fenálló törvényben is czélszerű változtatásokat tenni. Ezekon kívül még más bajok is vannak, melyek orvoslása igen jótékony hatású lenne. Az irték még nem bírnak számuknak megfelelő képviselőkkel e házban, nem bírnak megfelelő választási törvényvel, és az egyházi jövedelmek aránylagos felosztása mindaddig megtagadtott. Ezennel röviden előadtam, mit tartok az ir vétészek okainak, s mikint lehetne azoknak véleményem szerint elejét venni. Már most itéljen a ház, jobb lesz-e a kormány jelen féktörvényét elfogadnia; vagy pedig a kijelöltem enyhébb politikai uton haladnia. — Osborne a bill ellen nyilatkozott, mert Irlandban minden bajt csak nagyobbítva és O'Connellnek még nagyobb hatalmat adna. — Sidney-Herbert hadügyminister tagadta, hogy a bill gazdagok és szegények közt különbséget tesz, és hogy az erősnek ótmalmára, a gyengének pedig elnyomására van rendezve. Mi az előbbi féktörvényeket illeti, az 1833i igen sok jót szült és sokak életét s vagyonát mentette meg. Hogy Irlandnak számos alapos panasza vannak, senki sem tagadja, melyek elhárítása azonban sok időt kíván; a jelen kicsapongásokat csak a kormány javasolta uton háríthatni el. — Russell lord azt mondá, hogy a parlament igen is köteles Irlandban a vagyon és életét ótmalmába venni; de eddig Graham még legkevesebbé sem mutatta meg, mint fogja a behozott bill ama kicsapongásokat megakadályoztatni? Jóllehet tehát most szónoknak a bill első felolvasatása ellen nincs kifogása, később mégis igen nagy ellenvetései lesznek a bill főpontjai ellen. Mindenesetre megkívánja, hogy a kormány e billhez, mint ennek előtte Grey lord tévé, más rendszabályokat is csatoljon az ir állapotok javítása végett; reméli tehát, hogy a minister a bill második olvasásánál nemcsak az ir helyhatósági választásjogok, hanem a földesur és bérlő közt fenálló viszony iránt is czélszerű javaslatokat terjesztend a ház elé. — Múltán még Bridgeman, Kelly, Seymour és Fitzgerald részint

a bill mellett, részint ellene szólottak, a vita elhalasztott. SPANYOLORSZÁG. Egy madridi mart. 28kai levél szerint Narvaez mindenképp a ministerium elrendezésével foglalkozott, s hogy némely országgyűlési párttónókat megnyerhessen, a ministerek számát szaporította. Mon és Pidalnak már ajánlatok tettek. Apr. 1jéről pedig azt írják, hogy új cabineti crisis volt; Eganya és Pezucla meghasonlottak Narvaezzel és a királyné Villuma marquist új cabinet alakításával bizta volna meg. Azt közönségesen hitték, hogy a cabinetet úgy a mint van, magát sokáig len nem tarthatja. ÁZSIA. Björnstjerna svéd követ Londonban 1839ben „A britt birodalom Keletindiaiban” című könyvet adott ki, melyben többek közt ezt mondja: „A hindu törzs több ágakra oszlik, melyek jelleme, külseje és erkölcsi különbözök. Némelylike ezen népeknek vitéz, harczias és élénk; mások ellenben gyávák, elpuhultak és lustáknak mondhatók. Amazokhoz kökép azok tartoznak, melyek India északi részeit, Radzsasztánt, Pendsabot, Malvát Ud és Rohilkundot lakják. Radzsasztánban, mely oly nagy mint egész Németország, Európa középkorában és a hüberi uralkodás idejében véled magad. Minden hegyesúcson várakat látsz, nem silányabbakat azoknál, melyek romjai a Rajna és Duna mellékeit ékesítik. Egeszen más alakja van a szomszéd Pendsabnak, a harczias és felekező szikhek hazájának. Mint a régi rómaiak, minden szikh katona és paraszt egyszersmind, vitéz, munkás és nemeselelkű emberek. Vallásuk Baba Nanuktól (1469) származik és a Brama hittanával vegyített tiszta deismusra alapul, bálványimádás nélkül. Egyházaik a Megfoghalannak szentelvek; az istentiszteletet többnyire északa, fényesen kivilágított egyházban végzik. Szent városuk Urimisir. Egy felekezetiük oly vakbuzgó, hogy keresztény vagy mohamedán életveszély nélkül köztök nem mutatkozhatik; leginkább gyűlölik emezeket, miert is erős védfalat képeznek Hindostan részére a mahomedán afghanok ellen.”

Afghanistanban, egy novemberig terjedő kabuli tudósítás szerint a villongás egyrészt Dost-Mohamed és öccse Akhbar Chán, más részt pedig szirdár zultán Dsan chán rokonok közt egy drága karperecz és egyéb kincsek miatt folyást tartott. A szirdár Ghisni mellett Sahabuddin nevű várbán tanyázott 700 lovassal, kikkel a környéket fosztogatta és minap egy Bocharából kandaharba menő Karavánt kirabolt. E felelések Akhbárt fentartoztatták Pesaver ellenforralt terveiben, melyeknek kivételére a lahori udvar jelen bonyolódása alkalmas volt volna. A britt lapok azt is állítják, hogy az emir Golab Szinghel barátságos levelezést folytat; valamint hogy az emir a lovak ezelőtt halálos büntetés alatt tiltott kivétel Pesaverbe, megengedé; és hogy a szikhek hadseregében afghanok is szolgáltak, mi azelőtt e két nemzetek szomszédi és vallási gyűlölete miatt soha sem történt. AFRIKA. A Tlemecen mellett állomásozó Cavaignac tábornok mart. 22. egy új arab kalifától kihívást kapott maga és seregei számára. Az arabok száma mintegy 2000en 23án megjelentek a kitűzött helyen és a tábornok lovas és gyalog csapatja ellen vitélz harczoltak; végre mégis hatrálniok kellett, kétszázal több halottjak hátrahagyásával. A francziák közül is több tiszt s ezek közt egy zászlóaljparancsnok rogyott meghalva el. Ezen lovagias ütközetet Bugeaud fontosnak tekinthető, mert hirt vévén róla tüstint egy zászlós tisztet küldött sürgönyökkel a hadügyek ministeréhez. — Jussuf tábornok folytatta Abd-el-Kader üldözését. — A kablyok elleni kirándulás Parisból érkezett parancs nyomán félbenhagyott, és Bugeaud visszatért Algírba. — Az arabok lecsendesítését tán az emir minapi megveretése és Cavaignac e győzelmé is előidézendik. LEGUJABB. Narvaez ministeriuma rövid életének apr. 4én már vége lett. Gr. Dessewffy Emil vezérlete mellett szerkesztő Szenvy József. (Szerkesztőszégi szállás uritezta Herváthháza 540d. sz. a. 1s0 em.)

Hivatalos tudósítások.

(282) Vas- és szer-áru-szállítvány. (1, 3) (286) F. évi april 20kán délelőtti órákban az üllői-ut Muzsik házban különféle butorok biróilag árvereztetni fognak. — Költ april 15kén 1846. (281) Hirdetmény. (1, 3) A' zombori kir. kntestári igazgatóság részéről ezennel közhírré tétetik: hogy f. évi majus 5kén reggeli 9 órákor, következő gabona-mennyiségek fognak az igazgatósági irodában nyilvános árverés alá bocsájtani, ugymint:

Tiszta-buza	Árpa	Zab	Öszi-repce	Tengeri-csőves	morszolt	Köles
1860	866	1769	—	663	—	1/2
2843	969	400	3	—	—	—
1038	—	654	349	—	—	—
1230	—	—	1841	—	151	78
257	483	4396	6	—	55	—
összesen	7228	2318	7219	2199	663	206 78 1/2

Ezen árverésnél valamint irásba foglalt, ugy szinte szóval tett ajánlatok is elfogadtanak. — A vállalkozók kötelezetnek a szerződés kötésékor száztól 10 flos bántapénzt, a kiegyenlitendő összevet pedig a gabona elszállítása előtt letenni. — Zombor martius 26dikán 1846. (263) Épületfa-árverés. (3, 3) A' zombori kir. kincstári igazgatóság részéről 1846k évi aprilis hó 30kán délelőtti 10 órákor Zomborban, a bácsi uradalmakban létező következő különféle átmérségű kemény épületfa-mennyiségek, szó- vagy írásbeli ajánlatok mellett árverés utján eladatni fognak, ugymint:

A' plávnai erdészeti raktárban	338 szál
palánkai	160
karavukovai	161
apatini	1050
bezdáni	113

az eladás közelebbi feltételei az árverés előtt kölesönös megegyezés után meghatározandók lesznek; addig is a venni szándékozónak közhírré tétetik, hogy a megvett fa fejében, a 10 száztól bántapénz mindjárt az árverésnél, a végkiegyenlitő fizetés pedig a fának elvitele előtt, a vevők által történendő lesz. (278) Birói árverés. (2, 3) Fehér vármegyében fekvő bodméri pusztán egy nemesi telken fekvő ház, mely áll két lakó szobából, serházból s kőpinczéből, f. 1846. évi junius 27dik napján váltói végrehajtás következtében közárverés utján a többet ígérőnek el fog adatni. Költ Gárdban martius 27kén 1846. Nagy Károly végrehajtó szolgabíró. (19) Vogel Károly elleni csödpér. (3, 3) 11612. A' szepesi XVI. mezőváros kir. igazgatóságának jelentése szerint Béla mezővárosa tanácsa Vogel Károly oltani kereskedő hitelezőinek csödületére f. évi april 27dik napját tüzven ki határidőül, tömeggondnokká Róth János tanácsnokot, perügyelővé pedig Lersch János tiszteletbeli aljegyzőt nevezte. Mi is ezennel közhírré tétetik. Költ Bójtmas hó 23kán 1846. (11) Igmándy Sánhor elleni csödpér, es idézés. (3, 3) 11156. Baranya vármegye törvényszéke közelebbi felírásában annál fogva, mivel nemes Igmándy Sándor háromszori idézetés után is sem maga személyesen, sem ügyviselője által meg nem jelen, az ellene rendelt csödpérben a' hitelezők megjelenésül f. évi april 27dikére kitűzött határidőt országszerte azzal környékeltetni kérvén: hogy tömeggondnokul Ország Lajos szolgabíró, perügyelőül pedig Pleiner Antal tiszteletbeli alügyvéd neveztetek; s hogy említett Igmándy Sándor, kinek jelenlegi holte nem tudatik, a' mondott határnapon megjelenésre s követelési s tartozási állapotának hit alatti fedezésére szinte az érintett törvényszék elibe idézetik; ennelfogvást az előbocsátottak körszerte kihirdettetnek. Költ Bójtmas hó 17kén 1846. (46) Kötelezvények megsemmisítése. (3, 3) 3973 Békés megye, gróf Eszterházy Mihály által Pozsonyban 1823dik évi april 10kén Mandl Izsáktól kölesönözött, s 1841. évi augustus 6kán Schul Mihálynak engedményezett 1700 v. fról szóló, s 1827. évi julius 9kén betáblázott, valamint azon 1823. évi april 10kén Pozsonyban Schul Mihálytól kölesönözött szintén 1700 v. fról szóló, s ugyan csak 1827. évi julius 9kén betáblázott, kifizetett, de vissza nem került két rendbeli kötelezvénynek 1845. december 19kétől számitandó egy évi határidő multával megsemmisítését országszerte közhírrül tétetni kérvén; ugyanez kihirdettetnek. Költ Bol-dozasszony hó 27dikén 1846. (285) Birói árverés. (1, 3) A' tek. pesti e. b. kir. vitzék határozata következtében gróf Fay István által elzálogosított, gyémánt s egyéb drága kövekkel ékített 7250 p. ftnyi becsértékű kard folyó évi april 30kán délutáni 3 órákor a' bálvány-utczai 193. sz. alatt Kendelényi-féle ház kapu alatt jobbra fekvő boltban biróilag el fog árvereztetni. — Költ Pesten 1846. april 15kén. Kőrösi Károly váltótörvényszéki végrehajtó által. (284) Császárfürdői hirdetmény. (1, 3) A' budai császár fürdőben a' fürdői szak az idén már april hónapban megkezdetvén, ez éven is joggal számos látogatót igényelhetni, mivel a' haszonbérlet a' t. cz. fürdő-vendégek kényelme- és mulatságára, ugy a' gyógyudvar felcsinosítása-, napontai zenekar-, fürdők rendje- s tisztasága-, a' szobák kényelmes és csinos felbutorozására, valamint általában mindenre, mi egy fürdőintézet felidiszítésére és a' t. cz. vendégek keltemes mulatására szükséges, sem faradságot sem költséget nem kimélt, ennelfogva reményli, hogy minden követeléseknek megfelelően; egyszerűen tudat adatik: miszerint a' császár fürdőnek állatellenében fekvő kétemetes ház szinte bérlőnek kiadott, hol tiszta s csinosan butorozott szobákat jutányos áron kaphatni.

(285) Birói árverés. (1, 3) A' tek. pesti e. b. kir. vitzék határozata következtében gróf Fay István által elzálogosított, gyémánt s egyéb drága kövekkel ékített 7250 p. ftnyi becsértékű kard folyó évi april 30kán délutáni 3 órákor a' bálvány-utczai 193. sz. alatt Kendelényi-féle ház kapu alatt jobbra fekvő boltban biróilag el fog árvereztetni. — Költ Pesten 1846. april 15kén. Kőrösi Károly váltótörvényszéki végrehajtó által. (284) Császárfürdői hirdetmény. (1, 3) A' budai császár fürdőben a' fürdői szak az idén már april hónapban megkezdetvén, ez éven is joggal számos látogatót igényelhetni, mivel a' haszonbérlet a' t. cz. fürdő-vendégek kényelme- és mulatságára, ugy a' gyógyudvar felcsinosítása-, napontai zenekar-, fürdők rendje- s tisztasága-, a' szobák kényelmes és csinos felbutorozására, valamint általában mindenre, mi egy fürdőintézet felidiszítésére és a' t. cz. vendégek keltemes mulatására szükséges, sem faradságot sem költséget nem kimélt, ennelfogva reményli, hogy minden követeléseknek megfelelően; egyszerűen tudat adatik: miszerint a' császár fürdőnek állatellenében fekvő kétemetes ház szinte bérlőnek kiadott, hol tiszta s csinosan butorozott szobákat jutányos áron kaphatni.